

## **Sjukpenning – övervägande skäl och särskilda skäl vid anställnings upphörande före förväntad återgång i arbete hos arbetsgivaren**

### **Försäkringskassans ställningstagande**

Undantagen om övervägande skäl i 27 kap. 48 § respektive särskilda skäl i 27 kap. 49 § socialförsäkringsbalken (SFB) ska inte tillämpas om den försäkrades anställning kommer att upphöra före den förväntade återgången i arbete hos arbetsgivaren. Undantagen är inte tillämpliga från den tidpunkt då det konstaterats att anställningen kommer att upphöra, dvs. från den tidpunkt då det konstaterats att en plan om återgång i arbete i samma omfattning som innan sjukfallet inte är möjlig att fullfölja. Arbetsförmågan ska bedömas mot ett arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, såvida inte något annat undantag är tillämpligt.

Med arbetsgivare avses den arbetsgivare som är aktuell vid den förväntade återgången. För det fall den försäkrade erhåller ett nytt arbete, även efter tid med arbetslöshet, innan tidsgränserna passerats, och personen inte tillträtt anställningen men kommer att tillträda och på nytt kan fullfölja en plan om återgång i arbete, kan undantagen återigen komma i fråga.

### **Bakgrund, överväganden och frågeställning**

#### *Bakgrund*

En försäkrads arbetsförmåga bedöms olika beroende på hur länge hen har haft en nedsatt arbetsförmåga. Under de första 90 dagarna har en försäkrad rätt till sjukpenning om hen inte kan utföra sitt vanliga arbete eller ett annat tillfälligt arbete hos arbetsgivaren. Efter dessa 90 dagar föreligger rätt till sjukpenning om den försäkrade inte kan utföra något arbete alls hos arbetsgivaren. Efter dag 180 har en försäkrad rätt till sjukpenning om hen inte kan utföra något förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Det finns dock undantags-situationer som medger att bedömningen mot normalt förekommande arbete kan skjutas upp.

Av 27 kap. 48 § tredje stycket 1 SFB framgår att prövningen mot normalt förekommande arbete inte ska göras om övervägande skäl talar för att den försäkrade kan förväntas återgå i arbete hos arbetsgivaren före den tidpunkt då han eller hon har haft en nedsatt arbetsförmåga i 365 dagar. Enligt 27 kap. 48 § tredje stycket 2 SFB ska prövningen mot normalt förekommande arbete inte göras om det finns särskilda skäl som grundas på att den försäkrade kan förväntas återgå i arbete hos arbetsgivaren före den tidpunkt då han eller hon har haft nedsatt arbetsförmåga i 550 dagar. Av 27 kap. 49 § tredje stycket 1 SFB framgår att prövningen, efter dag 365, mot normalt förekommande arbete inte ska göras om särskilda skäl finns som grundas på att den försäkrade kan

Beslutsdatum  
2024-01-17Vår beteckning  
Dnr 2024-001419  
Serienummer  
2024:02

förväntas återgå i arbete hos arbetsgivaren före den tidpunkt då han eller hon har nedsatt arbetsförmåga i 550 dagar.

### *Överväganden*

Av förarbetena framgår att det krävs att den försäkrade kan återgå i arbete hos arbetsgivaren, eller det egna företaget, i samma omfattning som före sjukskrivningen senast dag 365 för att det ska vara möjligt att skjuta upp bedömningen av arbetsförmågan i förhållande till ett normalt förekommande arbete.<sup>1</sup> Bedömningen av om det finns övervägande skäl ska göras dag för dag fr.o.m. dag 181 i sjukperioden. Detta innebär att en tidigare bedömning kan komma att ändras när omständigheterna ändras. Det framhålls också att en sammantagen bedömning ska göras i det enskilda fallet.<sup>2</sup> Undantagen i sjukförsäkringen syftar till att ge ersättning för inkomstbortfall vid sjukdom och stöd till individen för återgång i arbete. Det anförs vidare att det är viktigt att kravet på omställning inte kommer för tidigt i sjukfallet och att försäkrade som har goda möjligheter att återgå i sitt vanliga arbete där de har sin yrkesidentitet, utbildning och erfarenhet bör ges reella förutsättningar att i första hand rehabiliteras åter i arbete hos sin egen arbetsgivare.<sup>3</sup>

Förarbetsuttalandena ger dock inte svar på hur bedömningen om övervägande skäl ska göras när den enskildes anställning kommer att upphöra innan dag 365. Det framkommer inte heller hur bedömningen om särskilda skäl ska göras för det fall den enskildes anställning kommer att upphöra innan dag 550.

Det finns inte heller någon praxis i frågan. För att få en enhetlig tillämpning behövs därför ett rättsligt ställningstagande.

### *Frågeställning*

Frågan är hur bestämmelserna i 27 kap. 48 § tredje stycket 1–2 och 27 kap. 49 § tredje stycket 1 SFB ska tolkas när den försäkrades anställning kommer att upphöra före den förväntade återgången hos arbetsgivaren. Följdfrågan som uppkommer är även om bedömningsgrunden i så fall ska vara normalt förekommande arbete om anställningen upphör eller om bedömningsgrunden ska vara arbete hos arbetsgivaren.

### *Försäkringskassans tolkning*

Av ordalydelse i bestämmelserna framgår att undantag kan komma ifråga för det fall återgång till arbete hos ordinarie arbetsgivare är aktuellt. Syftet med bestämmelserna är att främja återgång till arbete hos arbetsgivaren eller det egna företaget. Förarbetena utgår också ifrån att undantagen ska aktualiseras när det finns förutsättningar för den enskilde att återgå i arbete hos den ordinarie arbetsgivaren. Bedömningen av undantagens tillämpning ska därför utgå ifrån om den enskilde de facto har ett arbete. Undantagen är inte tillämpliga från den tidpunkt då det konstaterats att anställningen kommer att upphöra, dvs. från den tidpunkt det konstaterats att en plan inte är möjlig att fullfölja. För det fall en anställning upphör kan inte återgång till arbete hos arbetsgivaren förverkligas, undantagen kan i denna situation som en följd av detta inte tillämpas. Undantagen kan inte heller tillämpas i en situation där en läkare har bedömt att återgång i arbete skulle vara möjlig men där

---

<sup>1</sup> Se prop. 2020/21:78 s. 15 f.

<sup>2</sup> Se prop. 2020/21:78 s. 21.

<sup>3</sup> Se prop. 2020/21:78 s. 8.

Beslutsdatum  
2024-01-17Vår beteckning  
Dnr 2024-001419Serienummer  
2024:02

anställningen upphört. Inte heller anledningen till varför en anställning upphör ändrar själva faktumet att anställningen upphör/upphört. Om det däremot är så att den enskilde tillträder ett nytt arbete innan tidsfristerna löpt ut kan undantagen aktualiseras på nytt.

För det fall anställningen upphör strax efter dag 365 eller 550, och rehabilitering sker med syfte att återgång ska ske hos arbetsgivaren, så ska undantagen tillämpas. Det finns i denna situation ett reellt arbete att gå tillbaka till. Finns det inget arbete att gå tillbaka till strider det mot ordalydelsen i bestämmelserna att säga att övervägande, eller särskilda skäl föreligger.

### **Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.**

27 kap. 48 § SFB

27 kap. 49 § SFB

### **Mänskliga rättigheter, diskriminering, jämställdhet och barnrätt**

Det rättsliga ställningstagandet bedöms inte påverka något perspektiv inom dessa områden.

Marie Axelsson

Anna Schullström